

Рассмотрена сущность феномена педагогического мастерства. Показана его роль в обеспечении требуемого качества подготовки специалистов. Раскрыто место педагогического мастерства в системе проблематики современной философии образования.

A. Kharchenko
**PEDAGOGICAL TRADE AS PROBLEM
OF EDUCATIONS PHILOSOPHY**

Essence of the phenomenon of pedagogical trade is considered. Its role in providing of the required quality of specialists preparation is shown. The place of pedagogical trade in the system problems of modern philosophy of education preparation is exposed.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2011 р.

УДК 378

*Сергеева І. І.
м. Харків, Україна*

АРТИСТИЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕНОСТІ

Головним стратегічним завданням професійної підготовки майбутніх учителів є виховання спеціалістів з високим рівнем готовності до педагогічної взаємодії, творчого діалогу з учнями, що передбачає розвиток у студентів здатності до розуміння самих себе, розкриття своїх потенційних можливостей, гармонізації взаємин зі світом природи, культури, інших людей.

Безперечно, нові вимоги актуалізують проблему удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів, сприяють пошуку якісно нових освітніх технологій, запозиченню досвіду споріднених професій, виходячи з логіки про спільні шляхи розв'язання подібних проблем. Однією з таких технологій є використання досвіду театрального мистецтва, зокрема театральної педагогіки у навчально-виховній роботі професійних педагогічних закладів освіти.

В педагогічній літературі достатньо давно розробляється проблема співвідношення діяльності вчителя, актора та режисера. Відомі діячі театральної педагогіки, актори, режисери, драматурги К.С.Станіславський, М.А.Чехов, Є.Б.Вахтангов, М.О.Кнебель, Б.Брехт, Б.Шоу та багато інших у своїх працях запропонували цікаві підходи, які сприяють формування людини-творця. У сценічній та педагогічній творчості багато спільного, особливо в емоційно-комунікативній сфері, пов'язаній з впливом вчителя на учнів. Дійсно, учитель розробляє «драматургію» педагогічної дії уроку, а це потребує режисерського бачення того чи іншого освітнього чи виховного сюжету. Пе-

дагог при цьому, безумовно, повинен володіти деякими артистичними здібностями.

У працях цих дослідників розпочато розробку проблеми використання здобутків театральної педагогіки у процесі підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності, визначено дефініцію педагогічного артистизму, запропоновані окремі методи формування цієї якості.

Однак у процесі дослідження проблеми формування педагогічного артистизму майбутніх учителів було виявлено ряд суперечностей, зокрема:

- між необхідністю створення технології формування професійного артистизму викладачів та рівнем дослідження проблеми в науковій літературі;
- між сучасними вимогами до професійного рівня вчителя й практикою розвитку творчих здібностей студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Дослідження артистизму в педагогічному аспекті має ряд невирішених питань: визначення його сутності та основних при знаків, осмислення його значення в педагогічній діяльності та меж впливу на освітній процес, діагностика артистизму та інші.

Означені суперечності потребують розробки технологій формування педагогічного артистизму, які б ґрунтувались на елементах театральної педагогіки, драмогерменевтики та драматизації.

Результати аналізу джерел та досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що незважаючи на багатоаспектність використання творчих здобутків сценічного мистецтва у професійній підготовці майбутніх учителів, поняття педагогічного артистизму не знайшло належної розробки в наукових джерелах, потребують систематизації та узагальнення існуючі точки зору щодо його основної сутності. У працях Н.Абалкіна, В.Абрамяна, І.Зязюна, В.Кан-Калика, А.Капської, Ю.Львової, Г.Сагач, С.Швидкої театральна педагогіка виступає важливим засобом оволодіння педагогічною майстерністю майбутніх спеціалістів.

Видатні діячі театральної педагогіки, актори, режисери, драматурги К. С. Станіславський, М. А. Чехов, М. О. Кнебель, Б. Брехт, Б. Шоу й багато інших у своїх роботах запропонували цікаві підходи, які сприяють формуванню творця. Внесок у розуміння ролі й значення елементів театральної майстерності в діяльності педагога зробили Ю. П. Азаров, В. М. Букатов, П. М. Єршов, А. П. Єршова, І. А. Зязюн, Ю. Л. Львова, В. А. Кан-Калик, В. Ф. Моргун, Е. А. Ямбург й ін. Питання формування артистизму й акторсько-сценічних умінь відображені в роботах ряду дослідників.

Наприклад, І.Зязюн вважає театральну педагогіку ефективним компонентом освітньо-виховної дидактики, значним та перспективним нововведенням. На його думку, кожен, хто обирає педагогічну професію, стикається з тим, що в теорії педагогіки немає розділу, присвяченого розвитку практичних умінь на підсвідомому рівні, і педагог може дістати відповіді на ці непрості запитання використовуючи надбання театральної педагогіки, зокрема систему К.Станіславського.

З'ясувавши сутність естетичних почуттів, їх змістовну наповненість, Вчителі матимуть змогу більш ефективно використовувати їх в педагогічному процесі. “Здатність і вміння володіти власними почуттями, використовуючи їх з допомогою техніки і технології фахового вибору для спілкування з людьми, для розвитку і удосконалення їх людяності – чи не найперший показник майстерності актора і педагога”, – пише І.Зязюн у своїй науковій праці “Краса педагогічної дії” [6, с. 100].

До акторських вмінь, необхідних вчителю, А.Капська відносить такі вміння як творча уява, евристичність, емоційність, зосередженість, рухливість (гнучкість у словесній дії). Особливу увагу надається виконавсько-мовній діяльності вчителя, що передбачає володіння технікою та логічною побудовою мовлення, емоційно-образною виразністю, які знаходяться у тісному взаємозв'язку з акторськими вміннями.

М.Барахтян, структуруючи артистичні вміння як індивідуально-психологічні властивості особистості майбутніх учителів, виділяє окрім названих зовнішньо виразні (міміка, жести, пластика); саморегулятивні (вміння створювати правильне самопочуття, володіння своїми емоціями і самоконтроль); комунікативні (вміння налагоджувати і підтримувати контакт з аудиторією, керувати взаєминами у процесі спільної творчої діяльності вчителя та учнів). Сформованість у вчителя артистичних умінь сприяє яскравому прояву педагогічної майстерності, надає їй нової якості і створює можливості для особистості вчителя розкрити себе, свою культуру, етичний та естетичний рівень, професійні знання і ставлення до дійсності в оригінальному, нестандартному стилі діяльності.

М.Поташник вважає театральну педагогіку засобом розвитку творчого потенціалу вчителя та учнів. Вчитель-професіонал, на його думку, має сприяти розвитку дитячої уяви, розвивати в собі та в учнів почуття гумору, артистизм, вміти раптово ставити проблемні, парадоксальні та цікаві запитання, майстерно перевтілюватися у нові образи, діяти у мінливих педагогічних та життєвих ситуаціях, жити щирими почуттями та діями [11]. Артистизм учителя виражається не в ефективній подачі «ролі» вчителя, а у невідомій щирості інтелектуального, інтелектуального спілкування з дітьми. Це не «роль», завчена і зіграна, а постійний стан розуміння необхідності виконання певної мети, це людяність у всіх її проявах, у натхненному бажанні навчити дітей певних навчальних дій. Кожний вчитель є режисером свого уроку, однак режисура - це лише сценарій, який ще потрібно реалізувати у дії.

Проблема педагогічного артистизму знайшла своє відображення у праці Т.Гончарової та І.Гончарова “Коли учитель – володар дум” [3]. На думку педагогів-науковців, артистизм вчителя є життєвою необхідністю, тією якістю, яка допомагає вести дітей за собою, разом з ними шукати художню чи наукову істину, переживати радість відкриття оточуючого світу. Даючи визначення поняттям “артист” і “артистизм”, автори зазначають: “артист у широкому розумінні слова – віртуоз, мастак, майстер своєї справи. Артистизм – це діяльність, піднята до рівня мистецтва, це вищий рівень досконалості у

своїй роботі. Без нього уроки не можуть допомогти дітям піднятися на бажану духовну висоту. *Найдосконаліший витвір мистецтва і найважливіші наукові положення виявляються загубленими ремісничим підходом до них*” [3, с. 111]. До головних компонентів артистизму вчителя Гончарові відносять: високу професійність, освіченість, ерудицію, досконале володіння педагогічним ремеслом; допитливість, жадобу до пізнання “таємниць”, здатність захоплюватися, сумніватися, почуття нового; вміння знаходити єдино правильне, точне, безпомилкове педагогічне рішення, яке сприятливо впливає на вихованця; чарівність, оригінальність (здібність завойовувати увагу, почуття, розум, уяву, волю вихованців, вміння закохувати у себе, вести за собою, спонукати оточуючих до перетворень); емоційність, індивідуальність викладу матеріалу, почуття гумору; гармонію між зовнішніми і внутрішніми характеристиками особистості вчителя; пластику поведінки (мову рухів, виразність тіла); співтворчість вчителя та учнів; наявність творчого стилю (сукупність характерних якостей вчителя як людини і професіонала) [3].

Ю.Львова висловлює свої переконання про те, що “акторське мистецтво, театралізація потрібні вчителю не для того, щоб кожного разу, спілкуючись з учнями, грати ту чи іншу роль, а для того, щоб залишаючись самим собою, результативно здійснювати задумане педагогічне дійство, знати, як успішно творити педагогічний акт не на приблизному очікуванні дива, а на основі розрахованої педагогічної техніки” [10, с. 139]. Автор розглядає театральну педагогіку як ефективний засіб вироблення творчого робочого самопочуття вчителя.

В.Абрамян досліджує можливості театральної педагогіки як ефективного засобу розвитку здібності до педагогічної взаємодії, спілкування та мовленнєвої діяльності майбутніх учителів [1].

В.Сластьонін стверджував, що вчитель, досконало володіючи педагогічною технікою, відрізняється умінням надавати педагогічної впливовості своїм емоціям, голосу (тону, силі, інтонації), мовленню, жестам, міміці, поставі. Характеризуючи структуру педагогічної техніки, дослідник робить висновок, що уміння управляти своїми психічними станами, педагогічно доцільно й емоційно відкрито виражати своє ставлення до вихованців, реалізуючи індивідуальні засоби виразності, є одним з показників технічної озброєності вчителя. Подібні думки знаходимо у працях Ю. Азарова, В. Коротова, Б. Ліхачова, П. Гордіна, О. Головенко, які розглядали театральну педагогіку як засіб удосконалення педагогічної техніки майбутнього вчителя.

Ю.Єлісовенко вбачає у театральній педагогіці ефективний засіб розвитку голосової виразності, культури і технік мовлення людини [4]. На його думку, театральна педагогіка має чималі здобутки у цій галузі у вигляді прогресивних форм і методів практичного опанування матеріалу, напрацьованих методик постановки голосу, розвитку його діапазону, сили, виразності тощо. Досвід театральної педагогіки може бути використаним не лише професійними акторами, режисерами, театрознавцями, а й тими спеціалістами, чия дія-

льність пов'язана з голосом, усним мовленням, ораторським мистецтвом, зокрема педагогами.

Проблемі використання елементів театральної педагогіки у навчанні та вихованні школярів присвячені теоретико-методичні розробки Н.Александрової, О.Комаровської, М.Корнієнко, О.Котикової, І.Любинського, Л.Масол, О.Михайлової, І.Сегеді, Л.Хлебнікової та ін.

У дослідженнях К.Арбузова, М.Лещенко, Н.Чорної, С.Соломахи розглядається зарубіжний досвід використання театральної педагогіки у роботі з учнями та професійній підготовці майбутніх спеціалістів освіти, зокрема в Англії, Франції, Канаді, США, узагальнено досвід театральної діяльності таких педагогів як Дж.Д'юї, Г.Рід, Ч.Гейтскелл, Ф.Спаршотт, К.Роджерс, Р.Кузіне, С.Френе та ін.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури переконує, що для того, щоб бути творцем на уроці і поза ним, вчитель окрім володіння знаннями наукового матеріалу, діалектикою педагогічного процесу, психологією і логікою навчання, має володіти знаннями і вміннями керівництва своїм психофізичним апаратом, своїми почуттями, необхідними для творчої праці, знати свій організм і вміти підтримувати його у належному стані. Важливо вміти враховувати особливості сприйняття і мислення учнів, швидко орієнтуватися у різних педагогічних ситуаціях, бути хорошим організатором, характеризуватися цілеспрямованістю, енергією, наполегливістю, терпінням, поблажливістю, проявляти уважність, чуйність, справедливість, захопленість справою, оптимізм, гумор.

Викладення основного матеріалу. Артистизм – необхідний компонент педагогічного професіоналізму й майстерності. У науковій літературі це поняття трактується неоднозначно. Так, В. Загвязинський вважає, що артистизм – особлива, образно-емоційна мова творення нового; проникливий стиль співтворчості педагога й учня, орієнтований на розуміння та діалог з іншим, другодомінантність; витончене й тонке мереживо створення живого почуття, знання й змісту, що народжуються “тут і зараз” [5, с. 31]. Це багатство особистісних проявів, образний шлях постановки й вирішення проблеми, гра уяви, добірність, натхнення, відчуття внутрішньої волі. О. Булатові вважає, що артистизм – не тільки здатність красиво, переконливо щось передати, а й емоційно вплинути на вихованця.

«Справжній артистизм – це краса й багатство внутрішнього світу педагога, уміння розв'язувати завдання, проектувати майбутнє. Артистизму не можна навчитися, прочитавши або запам'ятавши положення, які містяться в книгах. Можна зрозуміти й прийняти ідеї, включитися в роботу щодо виявлення та розвитку здібностей і вмінь, пов'язаних із фантазією й інтуїцією, імпровізацією, технікою та виразністю мови й рухів, самопрезентацією, відкритістю, переконливістю в служінні добру й красі, у пробудженні та формуванні кращих рис довірених педагогові молодих людей» [2, с. 47].

Артистизм трактується не тільки як здатність до перевтілення, але і як цілісна система особистісних рис, котрі сприяють вільному самовираженню особистості. Тим самим особистість наче створює себе заново.

Отже, можна упевнено відзначити, що використання засобів театральної педагогіки відкриває великі можливості для формування артистизму особистості як прояв у неї педагогічної майстерності.

У словнику за редакцією А.П.Євгенієвої наведено неоднозначне визначення артистизму: це “художня обдарованість, здібності до будь-чого”, а також “висока і тонка майстерність будь-чого, віртуозність” [12, с. 46].

Акторський артистизм визначається як сукупність спеціальних здібностей: чарівність, емоційна рухливість, уміння перевтілюватися, чудові зовнішні дані тощо. Артистизм педагога – компонент його творчої індивідуальності. У педагогічній літературі термін “артистизм” близький за значенням до понять “майстерність”, “педагогічна техніка”.

Артистизм передбачає вміння педагога створити власний стиль діяльності, свій неповторний імідж, показниками якого виступають такі вміння: подобатися дітям, молоді, захоплювати їх; самоконтроль, саморегуляція, установлення контакту з будь-якою аудиторією; здатність розуміти психіку дітей, їх почуття та співчувати їм, а також ставити себе на місце молодої людини та зрозуміти її реакцію, поведінку; здатність перевтілюватися і виконувати різні ролі; бути режисером, вдало використовувати театральне мистецтво та його творчий метод – театралізацію.

Педагогічний артистизм передбачає відвертість і безпосередність педагога, уміння говорити і діяти прямо, ділитися тим, що є усередині. Артистичний педагог володіє також здатністю зараження своїми переживаннями, сумнівами, радістю інших людей.

Педагогічний артистизм може виявлятися як здібність особистості, але, у міру накопичення професійного досвіду, буде інтегрувати всі складники роботи педагога, синтезувати й робити цілісною всю його творчу діяльність. П. Саксаганський запевняв, що не слід нехтувати творчим досвідом своїх попередників, навпаки, потрібно постійно вивчати та використовувати доробок своїх учителів і доповнювати власними індивідуальними особливостями [8, с. 254].

У відомій усьому світові „системі Станіславського” глибоко розроблено питання артистичної техніки, яка спрямована на розвиток і вдосконалення психічної та фізичної природи актора. До артистичної техніки входять усі складові елементи сценічної дії: робота органів почуттів, пам’ять на відчуття та створення образних бачень, діяльність уяви, логіки й послідовності дій, думок та почуттів, фізична і словесна взаємодія з об’єктом, а також виразна пластика, голос, мова, характерність, відчуття ритму, мізансцени тощо. Оволодіння цими елементами виводить і актора, і педагога на шлях мистецтва, виховує справжнього майстра своєї праці [9, с. 4–5].

У структурі особи педагога артистизм як здібність до органічного існування і ефективної дії в умовах педагогічного процесу, пов’язана разом із

знаннями вчителя і розвитком педагогічного мислення також з оволодінням мистецтвом самовираження, умінням саморегуляції психічного стану, конструювання «партитури педагогічного спілкування», умінням ставити і вирішувати надзадачу дії.

І.Ф. Ісаєв виділяє чотири рівні сформованості педагогічного артистизму [7].

Адаптивний рівень педагогічного артистизму характеризується наявністю фізіологічних і психологічних завдатків. Професійно-педагогічна діяльність будується за задалегідь відпрацьованою схемою без використання творчості. Викладачі, що знаходяться на цьому рівні, не проявляють активності в плані професійно-педагогічного творчого самотнього артистизму.

Репродуктивний рівень передбачає схильність до стійкого ціннісного відношення до педагогічної реальності: педагог вище оцінює роль педагогічного артистизму, внутрішнє «налаштування» на творчість нестабільне, обмежується відтворюючою діяльністю.

Евристичний рівень прояву педагогічного артистизму характеризується добре розвиненою спостережливістю і уявою, творчою самотністю, оригінальністю думки, виразністю і заразливістю, умінням «збиратися» в потрібний момент, організувати свою волю і психіку, здібністю до перевтілення, чарівливістю і переконливістю.

Креативний рівень характеризується високою мірою результативності педагогічного артистизму, мобільністю психолого-педагогічних знань, духовністю змісту професійно-педагогічної діяльності, упевненості в собі, дипломатії в стосунках з людьми, прагнення до співпраці, чуйності, емпатії, емоційній реактивності, адаптивності, відвертості, гнучкості (легке вирішення виникаючих проблем).

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, ми дійшли висновку, що перешкодою впровадження у навчально-виховний процес методик театралізації та драматизації є невідповідність учительських кадрів до кваліфікованої театральної педагогічної діяльності.

Опанування професії вчителя передбачає формування, виховання і розвиток емоційності, інтуїції, емпатії, уяви, спостережливості, здібності до імпровізації і інших здібностей і якостей, які лежать в основі педагогічного артистизму, як однієї з характеристик професійної культури педагога.

Артистизм формується у процесі духовно-практичного освоєння особистістю певних видів творчої діяльності задля задоволення потреби у професійному самовдосконаленні й самоосвіті. Розвиток та формування артистизму має особливу значущість для майбутніх педагогів.

Впровадження елементів театральної педагогіки є ефективним засобом розвитку духовності, професійно-особистісних якостей майбутніх учителів. Технологія використання театральних методів у навчально-виховному процесі, на нашу думку, виступає дієвим засобом саморозвитку особистості майбутніх спеціалістів. Успіх у педагогічній діяльності, досягнення певної мети надихає на подальше удосконалення необхідних якостей для самовизначення,

прийняття рішень і відповідальності за них. Успішна діяльність породжує позитивні емоції, які, у свою чергу, стимулюють подальший розвиток особистості. Таким чином, театральна педагогіка служить двигуном саморозвитку, засобом успіху у професійній діяльності.

Театральне мистецтво є певною творчою домінантою діяльності педагогів, воно здатне ефективно впливати на підвищення рівня професійності вчителя, збагачуючи його духовно, розвиваючи його емоційність, формуючи почуття. Ми переконані, що з підвищенням рівня театральної культури вчителя підвищується рівень сформованості професійної культури взагалі і рівень майстерності зокрема. Таким чином, театральне мистецтво виступає однією з важливих передумов формування та розвитку педагогічної майстерності учителя-вихователя.

Висновки. Як бачимо, сутність і структура педагогічної майстерності, творчості та артистизму вчителя є предметом дослідження багатьох учених. Педагогічна майстерність викладача стверджується через творчість, артистизм. Тому вищі навчальні заклади мають готувати творчого вчителя, який буде спроможний формувати творчість в учня.

Отже, проблема використання театральної педагогіки у професійній підготовці майбутніх учителів є багатоаспектною і досліджується у зв'язку з необхідністю підвищення рівня готовності випускників до реалізації власного творчого потенціалу та виявлення можливостей професійного керівництва театральною діяльністю учнів, реалізації методик використання театрального мистецтва у навчально-виховному процесі. Теоретичний аналіз проблеми приводить нас до висновку, що варіативність підходів до використання театральної педагогіки не є взаємовиключенням, хоч і базується на виділенні певних ознак, вважаючи їх найбільш суттєвими.

Запозичення досвіду театральної педагогіки не передбачає ототожнення педагогічної діяльності з театальною, однак поліфункціональна діяльність учителя, що базується на одночасному виконанні багатьох "ролей", вимагає системної підготовки з різних галузей знань, зокрема сценічної культури та акторської майстерності. Усвідомлення майбутнім учителем об'єктивних законів публічної творчості, озброєння методами сценічної дії допоможуть вибудувати послідовність педагогічно доцільних впливів, що, в свою чергу, стане запорукою ефективності взаємодії між учителем і учнем.

Театальною практикою накопичено цінний матеріал для розробки методик формування пізнавальних психічних процесів (уваги, уяви, фантазії, пам'яті, мислення); індивідуальних рис і якостей особистості (спостережливості, емоційності, відчуття внутрішнього і зовнішнього ритму і темпу, голосу, вербальної сугестії, органічності, сценічності, артистичності тощо).

Засвоївши основи театральної педагогіки, майбутні спеціалісти наочно переконаються, що сила переживань педагога, розвиненість чуттєво-емоційної сфери його особистості й усього психофізичного апарату загалом є одним із найважливіших компонентів, які зумовлюють успіх у професійній

діяльності вчителя. Оволодіння “секретами” театральної майстерності допоможе у розв’язанні такої важливої традиційної шкільної проблеми як подолання нудьги, буденності, “хвороб байдужості”. Багатючі теоретичні і практичні надбання театральної педагогіки сприятимуть формуванню у майбутніх спеціалістів уявлень про свої професійні здібності, знань про самого себе та виробленню на цій основі індивідуальних програм особистісно-професійного зростання, індивідуальних форм педагогічної взаємодії, умінь та навичок спілкування, засобів трансляції своєї особистості, творчого підходу до професійної діяльності.

Список літератури: 1. *Абрамян В.Ц.* Театральна педагогіка.– К.: Лібра, 1996.– 224 с. 2. *Булатова О.С.* Педагогический артистизм : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М. : Академия, 2001. – 240 с. 3. *Гончарова Т.И., Гончаров И.Ф.* Когда учитель – властитель дум: Книга для учителя.– М.: Просвещение, 1991.– 174 с. 4. *Єлісовенко Ю.П.* Практичне опанування мистецьких основ риторики засобами театральної педагогіки // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. - № 4. – С. 200-207. 5. *Загвязинский В.А.* Педагогическое творчество учителя. – М.: Просвещение, 1987. – 37 с. 6. *Зязюн І.А., Сагач Г.М.* Краса педагогічної дії: Навч. посібник. – К., 1997. – 302 с. 7. *Ісаєв І.Ф.* Професійно-педагогічна культура викладача: Навч. посібник. - М.: Академія, 2004.- 208 с. 8. *Корифеї українського театру: збірник/ упорядкув., вступ. ст., прим. І. О. Волошина.* – К. : Мистецтво, 1982. – 309 с. 9. *Кристи Г.В.* Основы актерского мастерства. – М.: Сов. Россия, 1970. – 125 с. 10. *Львова Ю.Л.* Творческая лаборатория учителя: кн. для учителя. –М.: Просвещение, 1992.– 224 с. 11. *Потапшик М.М.* Как развивать педагогическое творчество.– М.: Знание, 1987. – 152 с. 12. Словарь современного русского языка: в 4-х т. Т. 1. – М.: Рус. яз., 1983. – 696 с. 13. *Станиславский К. С.* Работа актера над собой. Собрания сочинений: в 8-ми т. Т. 3. – М.: Знание, 1985. – 625 с.

І. І. Сергєєва

АРТИСТИЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕНОСТІ

У статті розглядається сутність поняття «педагогічний артистизм» як показника, що суттєво впливає на рівень педагогічної майстерності та професіоналізму. У статті також розкрита роль театральної педагогіки як особливої технології навчання, що сприяє вдосконаленню педагогічної техніки вчителя та саморозвитку особистості. Проаналізовані погляди різних дослідників щодо акторських вмінь, необхідних педагогові, проблема співвідношення діяльності вчителя, актора та режисера.

И.И. Сергеева

АРТИСТИЗМ КАК ЭЛЕМЕНТ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА

В статье рассматривается суть понятия «педагогический артистизм» как показателя, который существенно влияет на уровень педагогического мастерства и профессионализма. В статье также раскрыта роль театральной педагогики как особенной технологии обучения, которая способствует усовершенствованию педагогической техники учителя и саморазвитию личности. Проанализированы взгляды разных исследователей относительно актерских умений, необходимых педагогу, проблема соотношения деятельности учителя, актера и режиссера.

I. Sergeeva

ARTISTRY AS ELEMENT OF PEDAGOGICAL TRADE

This article discusses the essence of the concept of "teaching artistry" as an indicator, which significantly influences the level of pedagogical skill and professionalism. The article also disclosed the role of theater pedagogy as a special technology training, which contributes to the improvement of pedagogical techniques of the teacher and self-development of personality. The views of different researchers on the actors' skills necessary for the teacher, the problem of a parity of activity of the teacher, the actor and the director are analyzed.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2011

УДК 18:378

*Долгарев А.В.
г. Харьков, Украина*

ФОРМИРОВАНИЕ СОЗНАНИЯ ВО ВРЕМЕНИ

«Самое дорогое у человека - это жизнь», - сказал когда-то Н.Островский в своем романе «Как закалялась сталь». При всей своей ценности жизнь, по мнению большинства учёных и литераторов, не такая уж длинная штука – всего несколько сотен тысяч часов. Мгновения, летящие как пули у виска, каждое из которых имеет свой резон и свои приметы, наполняет собой содержание жизни, стратегию которой каждый пытается выстраивать по своему личному усмотрению. Каждый ослепительный миг жизни освещает благородные поступки или позорные страницы, прожитые человеком, соотношение которых зависит от уровня развития его сознания. Ради изучения этого феномена Вундтом и его единомышленниками была выделена из философии целая наука, которая стала называться психологией. Существование относительно самостоятельной науки «психологии» уже не вызывает сомнений в её пользе для ученых, так и обычных лю-